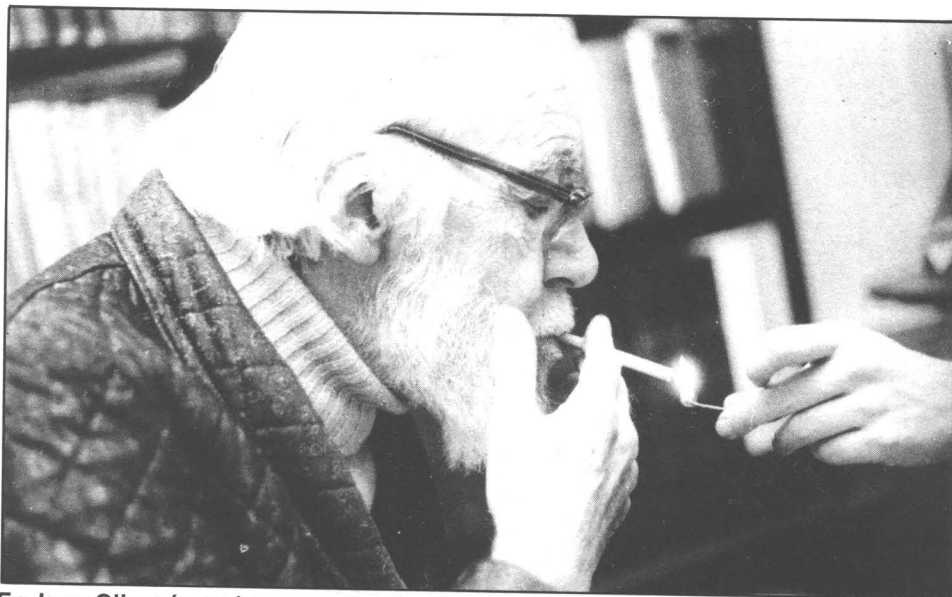

Pas a desnivell

Les actituds i les paraules

Joan Oliver.

En Joan Oliver és un home molt estimat i admirat, la qual cosa (que no se m'enfadi!) és un honor. Jo l'estimo i l'admiro de fa molts anys i amb mi —penso— les generacions que l'han seguit.

L'Oliver s'ha carregat damunt les espatlles el paper d'ancià terrible, una missió que ens convé i fa un gran servei, sobretot si s'exerceix a la seva manera, amb el seu aire de patriarca ple d'agudeses, incisiu, sempre a punt de fiblar. En qual-sevol reunió petita, mitjana o gran, quan l'Oliver s'alça per prendre la paraula, se sent un murmur general d'expectació, la gent es prepara a passar una bona estona i a escoltar coses grosses. Com que no defrauda el públic, les ovacions que rep al final solen ésser les més entusiastes i prolongades de la vetllada. La gent —no ens enganyem— agraeix més una mica d'escàndol que no pas molta dissertació acadèmica.

L'actitud de protesta alertada i permanent suposa la sàvia utilització d'una certa dosi de demagògia. Això sí, hi insisteixo: que sigui sàvia, tal com ho fa l'Oliver.

La cosa comporta riscos, és clar, i, en ocasions, passa que algun admirador incondicional del gran poeta es troba en un compromís. Darrerament, en Joan Oliver ha pres partit militant, activista, contra els premis honorífics que no van acompanyats de suport monetari. L'acte celebrat la segona quinzena d'abril al saló de Sant Jordi fou una barreja una mica estranya. Es tractava

d'enllestir alhora tres objectius: lliurament dels premis literaris en metàl·lic que la Generalitat reinstaurava, un principi d'homenatge a la intel·lectualitat catalana i, ja que hi érem i les dates coincidien, aprofitar-ho per a recordar Goethe. Un acte dens, auster, d'aquells que requereixen escoltar amb atenció i estar-se quiet a la cadira.

Al final, l'honorable president de la Generalitat va dir que en Joan Oliver tenia la paraula. I es produí aquell remoreig que deia abans. «A veure què dirà», es preguntaven plens d'ihusió els assistents.

D'entrada, l'Oliver va dir que estava impressionat, però ja s'endevinava que això només era el tast inicial. Tot seguit, amb la seva gràcia congènita, l'Oliver va declarar que s'embutxacava el sobre rebut no ben bé com a premi, sinó en concepte de «pagament ajornat», perquè la poesia —i les lletres en general— són un mal negoci i és just que a la curta o a la llarga sigui retribuïda la feina feta. Recalcà que era bo que la retribució fos en efectiu, ja que els premis honorífics no volen dir res. Afegí que la paraula *honor* feia temps que l'havia esborrada del seu vocabulari i que les condecoracions, les creus i les medalles només serveixen per afalagar la vanitat. A frec de l'Oliver, asseguts en els rengles de cadires que en podríem dir honoràries, hi havia una colla de personalitats guardonades amb la creu de Sant Jordi, i em va semblar que les pa-

raules de l'orador allargaven algun cares o, almenys, hi havia algú que sabia quina cara fer-hi. Càustic (per amb la seva simpatia habitual), l'Oliver va amorosir l'escomesa declarant el seu respecte per als qui no opinaven com ell i acceptaven distincions d'aquelles que havia qualificat de supèrflues. Deixant de banda la qüestió dels premis simbòlics o en metàl·lic, a mi em va deixar pensarós el concepte de «pagament ajornat». Em feia sentir inquiet em va semblar que, si la idea es consolidava, de la gent de lletres n'hauríem de dir «gent de lletres de canvi». No m'agrada. Seria com si a l'anvers de cada poema de cada full escrit, hi hagués de figurar un pagaré en el qual la pàtria es comprometia a liquidar un deute que no li contret expressament, que és cosa de cadascú. Treballs a tant el vers o a tant la ratlla, en obres que com la de l'Oliver —per exemple— no tenen preu.

Em va fer l'efecte que rebíem la proposta de renunciar a una ihusió ben lícita la de servir el país sense càlculs previs. El mateix Oliver ho ha fet abans, i ara és clar, no me'l puc creure. Que un gran poeta com ell, que ha dit reiteradament que no té sentit pràctic, faci rotundes afirmacions de pragmatisme em desconcerta.

Si ens hem de moure dins un clima de concrecions realistes, cal reconèixer que la Generalitat no pot pagar amb diners la feina feta. Ni ella ni cap govern hagut i per haver. Portem un endarreriment de segles i quan els deutes s'acumulen sobrepassen la capacitat de qual-sevol empresa. Si l'atiem, es pot veure abocada a la fallida i aleshores sí que ningú no quedaria content.

Per tant, discrepo de l'Oliver, que ja és atreviment de part meua. Com que coincidim en tantes coses, espero que es prendrà la petita molèstia de perdonar-m'ho.

Per acabar, voldria dir que la reconeixença és un dels sentiments més nobles de la condició humana, potser perquè no és indispensable penjar-li una etiqueta amb un preu. L'honor, encara que es vulgui escapar amb altres paraules com ara dignitat, decència, reputació, etcètera, té una significació especial que trobaríem a faltar si acordàvem esborrar-la del vocabulari. Empobriríem la capacitat d'expressar matissos. ● PERE CALDERS